

TISZAINTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben házhoz hordva: Vidékre postán szállítva.
Egész évre . . . 36 korona Egész évre 40 korona
Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre 10 korona
Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyórad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kéziratok visz- Előfizetések és hirdetések a
szabadására nem vállalkozik. kiadóhivatalhoz intézendők.

BOLSEVIKIZMUS.

A népek önrendelkezési jogának bolsevik értelmezéséről ugyan szép magyarázatot adnak Trockijék Finnországnak. A népek rendelkezzenek önmagukkal: ez Trockijul annyit jelent, hogy Trockij és a vörös gárda rendelkeznek a népek fejével és vagyonával. Így magyarázta a népek önrendelkezési jogát a cár is, csak hogy kissé őszintebben.

Mégis micsoda felháborodás volt még nálunk is bizonyos lapokban, mikor Trockij első felszólítására a németek nem voltak szivesek nyomban kivonulni Varsóból, sőt Hoffmann tábornok bátor volt a kardjára is ütni Trockij tulságosan nyegle szaválásainak hatása alatt! Volt mit olvasni a porosz junkerekről, a militarizmusról, mely a népek önrendelkezési jogával, a derék békeszerető bolsevikokkal semmit sem törődik! Hogy a németek nem adják fel Hindenburg zsenialitásával és annyi véráldozattal szerzett előnyeiket Trockij ur borzas feje kedvéért! Mikor ime itt állunk a béke, az egyetértés előestéjén és ennek a szép egyetértésnek apostolai a derék bolsevikok és fővezérük, a főbékébarát, Trockij elvtárs!

Azóta a vörös gárda lángba borította a szép Finnországot, felforgatott ott minden rendet, a népek önrendelkezési jogát hangoztatva megrakta Finnországot orosz katonákkal — nem, csak bolsevik haramiákkal, gyújtogatnak, fosztogatnak, békés polgárokat gyilkolnak és géppuskákat ropogtatva magyarázzák meg, mit értenek Trockijul a népek önrendelkezési joga alatt.

Breszt-Litovszkban azalatt még mindig nagyon szép elvi fejtegetéseket tartanak Trockijék az államok határainak fontosságáról, az államforma jelentőségéről, a képviselői jogosultságról, az esőről, a fagyról, a hidegről, a melegről, az ekliptika ferdeségéről, mindenről, csak éppen a békéről esik minél kevesebb szó. Az embernek szinte már az a gyanuja támad, hogy a bolsevik kiküldöttek csak az időt akarják elhuzni addig, míg az amerikai csapatok megérkeznek. Trockij ur kedélyesen amerikaizik — Amerika kedvéért.

Diplomáciánk természetesen éppen úgy, sőt még jobban látja és tudja mindezeket, mint mi és meglehetünk

róla győződve, hogy nem fogja tovább engedni a fölösleges vitatkozást fölösleges témák fölött, mint a meddig a mi érdekeink szempontjából éppen engedheti. A magyar és osztrák diplomácia sokat tanult a háboru alatt és ügyesség, előrelátás tekintetében vezetőhelyre került. Bizhatunk benne.

A mi részünkről ez a bolsevik taktika nagy önuralmat, higgadságot igényel. Nagy hiba volna, ha önuralmunkal etvesztve, meggondolatlanságra ragadtatnók magunkat. De éppen olyan, sőt ezerszer nagyobb hiba volna, ha a magyar közvélemény felülne Trockijéknak, szemet hunyna a finnországi borzalmasságok előtt és kész volna tartalmatlan frázisok kedvéért katonai előnyeink feladásának gondolatával megbarátkozni.

A közvéleménynek helyes tájékoztatása tehát most még inkább, mint bármikor elsőrangú fontosságú és ez a feladat a sajtóra hárul.

Ott vagyunk tehát ismét, mint minden kérdésnél: a sajonál . . .

Sajnos, a magyarországi sajtó egy részében megvan a hajlandóság arra, hogy a bolsevikokat igazi értékükön messze felül taksálják. Az ember igazán nem tudja megérteni, mi vezeti ezeket a lapokat egyenesen nemzetellenes és a békére is veszélyes állásfoglalásukban. Csak annyit látunk, hogy ezek a lapok körülbelül a leghangosabbak, legfürgébbek, igyekeznek a jelenlegi pártkeretekre való tekintet nélkül minél szélesebb körben hódítani. élelmesek, ügyesek és halatlanul veszélyesek.

Feltétlenül szükség van olyan sajtóra, mely eseket a nemzetre veszélyes törekvéseket ellensúlyozza. Sajtóra, melyet nem köt semmiféle párt-szempon, mely csak az ősi keresztény Magyarország ideálját tartja szem előtt, sajtóra, melyet mint nem párt-sajtót, készségesen befogad minden magyar hazafi.

Ilyen pártfeletti, központi keresztény lapvállalat van alakulóban. Aki nem akarja, hogy a sok mindenféle magyarországi izmushoz még magyar bolsevikizmus is járuljon, siesen a kibontott zászló alá! Most üti az óra a tizenkettőt. *

Fényes támadása Vázsonyi ellen a sajtócenzura miatt.

A képviselőház ülését fél 11-kor nyitotta meg Szász Károly elnök.

Folytatták az új kormány programjának vitáját.

Az első felszólaló Fényes László volt. Beszédében az első Wekerle kormány tevékenységét tette bírálat tárgyává. Kifejtette, hogy az első Wekerle kormány sem demokratikus sem szociálpolitikai tekintetben nem váltotta be a hozzáfűzött reményéseket, nem is várhatta senki, hogy Wekerle, megtagadja multját és demokratikus politikát folytasson.

Vázsonyi sem felelt meg a hozzáfűzött reményeknek a cenzura kezelése szempontjából. Vázsonyi demokrata, s mint ilyennek kötelessége lett volna az igazat tudtára adni a népnek.

Vázsonyi (közbeszól): Talán maga szerelte le a sztrájkot?

Fényes: Nem is ön, hanem a munkások bölcsessége. Ausztriában is szabadabb a sajtó, mint a mi liberális uralmunk alatt. Vázsonyi nagyzási mániájában még az uralkodó ellen is demonstrált, (mozgás), elakarta fogni a királyt (általános derűtség.) Tudniillik, amikor a Tisza-kormány megbukott, a főváros közönsége nagy küldöttséget akart menesztetni az uralkodó elé és mikor a kabinetiroda nem közölte velük azonnal az engedélyt, Vázsonyi azt a kijelentést tette, hogy ha nem fogadják azonnal a küldöttséget, kétszáz ezer ember felmegy a várba s a király fogoly lesz. (Óriási derűtség minden oldalon.)

Az elnök figyelmezteti Fényes Lászlót, hogy az idők komolyságát és a parlament méltóságát respektálja.

Fényes: Vázsonyi most is el akarja fojtani a népakarat megnyilvánulását. Talán a nép lett rosszabb, vagy ön lett miniszter? Ha nem lett volna miniszter s nem ülne a bársonyszékben, a sajtónak több szabadsága volna.

A Gallilei Kör röpcédulákat osztogat s zét a kaszárnyákban.

Meskó (közbeszól): Franciaországban már rég felakasztották volna őket.

Fényes: Teljesen megérti a nép türelmetlenségét, mindenki békére vágyik. Vázsonyi elnyomta a sajtószabadságot. A Tisza kormány sokkal liberálisabban kezelte a sajtót, mint most a Wekerle-kormány teszi. Vázsonyi miniszterségének első tényle az volt, hogy módot nyújtott az árdrágítóknak, hogy ne üljék le a büntetésüket és megkönnyítette részükre a perújítást. Ennek kö-

vetkezében most vigan szaladgálnak körötünk az árdrágítók. A közszabadságot azok kezelik a leglelkismeretlenebbül, akik azelőtt a legszélesebb kritika tárgyává tették. A betyárból lett pandur munkája a legsilányabb. Nincs bizalommal Vázsonyi iránt.

Vázsonyi Vilmos szólalt fel ezután. A személye ellen irányuló támadást visszautasítja.

Előre bejelentették neki, hogy Fényes kijelentette, miszerint az eddigi skalpok után értékes skalppal fogja szaporítani skalpgyűjteményét. Ő az első igazságügyminisztersége alatt rendeletileg szabályozta a sajtócenzurát. Valótlan állítás, hogy ő a sajtócenzura eitorlását megígérte volna. Történelmi visszapiantást vet a cenzurára. Ő magasabb szempontok védelmére használja a cenzurát, nem tūri, hogy a nemzet nagy érdekeit megsértsék. Nem volt sohasem csuszó-mászó állapot felfelé és a népszerűség bolondja lefelé. Többször állott már a tömegekkel szemben. A Darabant kormány idején az ablakait verték be, s nyakravalót is ígértek neki.

Fényesnek a király elfogásáról elmondott beszéde közönséges rágalom, arra nem is válaszol.

Nem szabad nekünk a bolsevikizmusnak sem népszerűségét sem nyilvános grolifikálását megengedni. Mi polgári kormány vagyunk. Oroszországban a bolsevikiek a cárizmust dönfötték meg, nálunk nincs cárizmus, miért akarnának minket megdönteni. Pusztá divatból flörtölni az eszmékkel nem engedjük meg, ahol észreveszem a sajtóban, eltaposom. Ha a bolsevikizmus nálunk is el találna terjedni, akkor az elenség bejönne országunkba és szédarabolná azt.

Festetich Sándor főrend a harctérről levelet intézett hozzám a „sajtó bomlasztó hatása ellen.” Ezt egy tetőtől-talpig demokrata törvényhozó írja.

Fényesnek rögeszméje, hogy Magyarországon kevés a becsület s ami van, az is beléje szorult.

Berlinben a sztrájkot ostromállapottal törték meg; a magyar kormányt nem lehet abszolútizmussal vádolni, ahol a sztrájkot kapacitálással és előzékenységgel szerelték le.

Fényes rikácsolva közbekiált.

Vázsonyi: Én jogtudor vagyok és nem orvos, nem tudom Önt meggyógyítani!

Vázsonyi ragaszkodik a székéhez, azonban ezt nem hiúságból teszi. Ha a többség nem viseltetik iránta bizalommal, kész elhagyni a kormányt. A miniszterség nem gyönyörűség, azonban addig, amíg benne van, teljesíti kötelességét. (Viharos taps minden oldalról.)

Ezután az elnök szünetet rendel, szünet után az elnök indítványára elhatározzák, hogy holnap folytatják a vitát.

Áttértek az interpellációkra.

Polónyi Dezső interpellált a háromszéki rekvirálásokról. Interpellációját áttették a közéleti miniszterhez.

Novák János a pálinkafőzés ügyében interpellált.

Wekerle választását tudomásul vették.

Az ülés vége egyegyed 3 órakor.

Ujabb fegyverszünet Romániával.

Közel az ukrán béke.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Morningpost jelenti: A berlini tárgyalásokon, amelyekben Hoffmann tábornok is részt vesz, főként az Ukrániával való megegyezéssel és a Romániával való békekötéssel foglalkoztak. Ukrániával a megegyezés rövid időn belül megtörténik, Romániával szemben pedig új feladatok várnak a központi hatalmak diplomáciájára.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelenti az Est tudósítója, hogy illetékes körök információja szerint Czernin és Kühlmann berlini megbeszélésein a keleti kérdés egész komplexumával foglalkoztak. A megbeszélések egyik oka az volt, hogy Trockij és az orosz delegáció magatartásaiból arra következtettek, hogy az orosz kormány nem a békét akarja, hanem a központi hatalmak országai ellenét akar támasztani a kormányok és a proletárok között. A másik ok pedig az Ukránországgal való békekötés kérdése, amely remélhető-

leg rövid időn belül be fog következni.

A Romániával kötött fegyverszünet lejárt, azonban tegnap megújították Foksaniban. Hogy milyen lesz Románia jövő magatartása, az még kérdéses, azonban remélhető, hogy jobb belátásra jutott, mivel az ukrán béke el fogja vágni Oroszországtól, s további küzdelme katonai szempontból tekintve kilátástalan lesz.

A berlini megbeszéléseken a versaillesi határozatot új hadüzenetnek tekintik.

A román fegyverszünet meghosszabbítása.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A romániai lejárt fegyverszünetet Foksaniban meghosszabbították.

A berlini tanácskozások eredményei.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A berlini tanácskozásokról megbízható hírek gyéren érkeznek. A tanácskozásokban Hoffmann tábornok és Erzberger képviselő is részt vesz. A politikai körök a tárgyalások rövidségéből arra következtetnek, hogy a központi hatalmak között teljes egyetértés van a követendő lépések tekintetében, hogy a bresztlitovszki tárgyalásokat okvetlenül előre kell juttatni. Az ukránokkal leendő megegyezést optimisztikusan itélik meg.

Hírlik, hogy a berlini tanácskozáson politikai, gazdasági és közéleti kérdésekben megegyezést teremtettek.

Közép-Finnország a bolsevikiek kezében.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: A svéd követség és a svéd koloniák elmenekültek Finnországból és utban vannak Svédország felé. A posta és táviró forgalom megszakadt. A bolsevikiek Helsingforsban kikiáltották a proletárforradalmat. A vörös gárda megszállotta az állami intézményeket. A lapok nem jelenhetnek meg. Az egész Közép-Finnország a maximálisták kezén van.

Harctereinken nincs esemény.

Budapest, február 6. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Nincs különös esemény.

A vezérkar főnöke.

Tüzérségi harcok a nyugati fronton

Berlin, február 6. A miniszterelnökségi sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht trónörökös hadcsoportja. — A flandriai arcvonal egyes szakaszaiban Armentieres vidékén és a Labasse csatorná-nál a délután folyamán fokozódott a tüzé-

ségi tevékenység. Lersnél élénk volt az aknaharc. A Scarpe mentén és Camkraytól nyugatra estefelé több helyütt erősödött a tüzérségi tűz.

A német trónörökös hadcsoportja Az ellenségnek az Argonneokban és az Avocourtól keletre végrehajtott felderítési előretöréseit visszautasítottuk.

Tegnap 4 ellenséges repülőgépet és egy kötött léghajót lőttünk le. Dongartz hadnagy huszonnyolcadik légi győzelmet aratta.

A többi harctéren nincs ujság.

Ludendorff, első főszállásmester.

Ifjúsági mozielőadások a Kath. Körben.

Ma lesz az első előadás.

A Kath. Kör és a Kath. Népszövetség vezetőségei régen érzett hiányon kívánnak segíteni, mikor elhatározták, hogy egyelőre hetenként kétszer vagy egyszer ifjúsági mozielőadásokat rendeznek.

A mozi ma már szinte közszükségletté vált. Hatalmas kulturtényezővé váltak a filmek, jelentőségük egyre nő s hatásuk mind szélesebb körre terjed ki. Különösen az ifjúság körében örvend nagy látogatottságnak a mozi s ez a körülmény nem kedvező az ifjúságra akkor, ha az előadott darabok az ifjúságra bármi tekintetben veszélyesek.

A Kath. Kör és a Kath. Népszövetség vezetősége elhatározták tehát olyan mozielőadások rendezését, a melyek szórakoztató és tanulságos tartalmuknál fogva a mozilátogatók igényeit mindenben kielégítik, de a mellett erkölcsi vagy pedagógiai tekintetben semminő kifogás alá sem eshetnek. Ezeket az előadásokat *olcsó belépődíj mellett* rendezik, mivel a rendezőséget főleg az ifjúság érdekeinek megóvására irányítja.

Az első előadás *ma este fél 6-kor* lesz a Kath. Kör Szent László termében a következő műsorral:

1. Carcassone. Természetes.
2. Költözködés költség nélkül. Bohózat.
- 3—4. Willy, mint Sherlock Holmes. Bohózat 2 felvonásban.
5. Kis ok, nagy következmény. Bohózat.
- 6—7. Kelepecében. Életkép 2 felvonásban.

Földszint tagoknak 50 fillér, vendégeknek 60 fillér. Karzat tagoknak 30 fillér, vendégeknek 40 fillér. A terem 5 órakor nyitattik ki, a rendezők sziveskedjenek háromnegyed 5-kor megjelenni.

A további előadások időpontját és műsorát a Tiszántúl mindig kellő időben közölni fogja.

A mai műsor egyik érdekes számának ismertetése a következő:

Kelepecében.

Amerikai cow boy dráma. Főszerepben Tom Mix, a világ legbátrabb, leghíresebb lovása.

Amerika nyugati részein a leggyakoribb büntetés a lovak vagy marhák lopása és a ló és marhatolvajokkal nagyon röviden bánnak el. Joe Wod volt egyidőben a leghíresebb és legügyesebb lótolvaj. Egy alkalommal ép egy ilyen marhát akart biztonságba helyezni, mikor rajtacsípték és menekülni volt kénytelen. Lova, sajnos egyik patkóját elveszti és a patkón látható J. W. betűkből az őt üldöző choriff megállapítja, hogy a tolvaj Joe Wod és további parancsot ad üldözésére, de hiába. Joet nem találják a golyók, de ő bucsuzóul még megsebesíti a choriffet. Nemsokára ismét munkában látjuk őt, amint vad ökröket és lovakat igyekszik a legvakmerőbb módon megszelídíteni. Közben a choriff felegyógyul és folytatja Joe üldözését, aki any-

nyira megy merészségében, hogy egyszer, amikor a choriffet egy erdei kútnál meglátja, kilövi kezéből a poharat. Ekkor már teljes erővel indul meg az üldözés. Joe, hogy üldözői elől meneküljön, lováról, melylyel a vasuti sinek mellett galoppozik, felugrik egy éppen arra menő tehervonatra és a vagon tetején áll. A choriff is felkapaszkodik a vonatra és fegyverrel, majd amikor a lószert elfogyott, ököllel mennek egymásnak. A vasut egy folyó felett robog keresztül és a két férfi egymást átkarolva zuhan a folyóba. Mindketten kiusznak a partra, a choriff lovat kerit magának és Joe pedig gyalog igyekszik menekülni, de menekülés közben egy mocsárba jut és az ingoványba süpped. Így akad rá a choriff, aki lassójával örömmel menti ki őt, mert így legalább kezébe kerül a rég üldözött bűnös.

Leszállott a székesegyház öreg harangja...

1779 november 6-ikán örvendetes ünnepségre gyűltek össze Nagyvárad katolikusai a Káptalan dombon. Ekkor huzzák föl az új székesegyház két tornyába a göncruszkai gróf Kornis Ferenc fölszentelt püspök nagyprépost által fölszentelt harangokat. Ekkor szólalt meg Nagyvárad fölött először az öreg harang gyönyörű mély hangja. Az öt harang közül ez utóbbit, a nagyharangot a templom nyugati, rezidencia felőli tornyába huzzták föl, a többi négyet a keleti, a Káptalan-sor felőli toronyba. Százharminchat esztendeig csengettek, bongottak e harangok sok-sok örömet, nem kevesebb gyászt hirdelve, siratva el, míg aztán őket is utól nem érte a minden földi dolog közös végzete, az elmulás. Ha az emberek szívük keménységében nem értik meg a béke égi hangjait, leszállnak a harangok, hogy gyilkos szerszámmá, ágyuvá válva tüzet okádjának, ítéletet hirdessenek s gyakoroljanak.

A székesegyház öt harangja közül három ott hever már a templom homlokzata, a tornyok előtt. A két kisebbiket a keleti toronyból már napokkal ezelőtt ledobták, már ki is ásták a katonák a gödörből, melyet leestükben törtek. A nagyharang leszállása tegnap délelőtt 10 óra után történt. Nem sokan nézték, nem úgy mint örvendetes fölszállását egykoron, ezt a szomorú jelenetet. Széchenyi püspök, a káptalan tagjai, a szemináriumi papság, katonatisztek, kik hivatalból voltak jelen, a székesegyház személyzete és gyerekek.

A nyugati toronyban dolgozó katonák gerenda pályát készítettek a nagy haragnak, mely gerendapálya kissé kiállott az ablakból. Az ablak keresztfáját persze el kellett elébb távolítani. A gerendapályára keresztben kisebb fahengereket fektettek, ezeken csusztatták a nagy tömeget. Impozáns volt a harang megjelenése a széles toronyablakban. A sötét háttérbe világosan rajzolódott a harang hatalmas profilja. Azután egy „Achtung“! kiáltás és a hatalmas ércedény lefordult, lezuhant a 32 méteres mély-

ségbe, tompa bus hangot adva, mikor leért a földre, s vékonyabb felső végével belefuródott a kövezetbe.

Mikor odafenn a tornyot elhagyta, alig lehetett 60 centiméternyire az ablak széléből, de oly lendülettel zuhant, hogy vagy 8—10 méternyire esett a torony falától. Vékonyabb végével furódott a földre, úgy hogy a harang egész roppant szája a város felé tátong, mint egy óriási ágyutorok. A torony oldalának az a része van felül, melyet Mária Terézia domborművi képe diszit, s melyen a föllíratból a harang öntő neve; Hoffbauer olvasható. Szájának átmérője 158 centiméter, a harang magassága 150. Talán mondanunk sem kell, hogy oldala, szája össze-vissza van mázolvva, firkálva. Hisz ez a legtöbb haragnak közös sorsa. Sulya 4130 font. A két kisebbé 2230 és 1210. E három a negyedikkel együtt mely 728 font Mária Terézia királynő ajándéka. Ezt tanúsítja a nagy harangon olvasható föllírat:

Nos Quattuor Invicem Ex Munificentia et Sumptibus Altfatae Romanorum Iniperatricis Hungariae Bohemiae Reginae Mariae Theresiae Wienae Fusae Et Huc Magnovradinum Transportatae Sumus Anno Domini MDCCLXXIX. (Mi négyünket Mária Terézia római császárné, Magyarország és Csehország kizálynéjának bőkezűségéből és költségen Bécsben öntöttek és szállítottak ide Nagyváradra az üdvösség 1779-ik esztendejében.) Az ötödik harang a legrégebb valamennyi között. Ez csak 110 font. Forgách Pál gróf váradi püspök öntette 1752-ben, még a székesegyház építése előtt.

In Hon. B. M. V. Et S. Urbani
A. D. MDCCLII Romae Fusa. Laureti
Attac. Per Paulum E. Com. Forgach.

Érdekes, hogy ezt a kis harangot Forgách püspök kérésére maga XIV. Benedek pápa szentelte föl.

Schiller gyönyörű költeményében: Das Lied von der Glocke azt mondja, hogy a harang egyik hivatása, hogy hirdesse minden földi dolog mulandóságát.

Und wie der Klang im Ohr vergehet,
Der mächtig töndend ihr entschallt,
So lehre sie dass nichts bestehet,
Das alles Irdische verhallt . . .

Most hát katedrálisunk gyönyörű zengésű öreg harangja elnémul, fölséges, szivreható zúgása csak egy emlék leszen s csak sorsával hirdeti már a mulandóságot.

Némethy Gyula dr.

A „Tiszántúl“ előfizetési árai:

HELYBEN: VIDÉKEN:

Egész évre . 36—K Egész évre . 40—K
Félévre . 18— „ Félévre . 20— „
Negyedévr . 9— „ Negyedévre . 10— „
Egy óra . 3— „ Egy óra . 3-50 „

Egyes szám ára 16 fillér.

Szépségápolás

Hajszálakat villannyal végleg kiirtok orvosi-
lag elismert szakértelemmel seb és utónyom
nélkül. Nálam is kapható olyan szer, mely per-
cek alatt eltávolítja a hajszálakat, de természe-
tesen rövid időre. Pattanást, szeplőt, szemölcsöt nyomtalanul eltüntet, vörös orrot szép fehérré, petyhüdt arcot szép üdévé kezelek.
Az üdítés és manicür jutányos bérletben. — Kiváló szereimet vidékre is pontos utasítással küldöm.

ÖZV. POLLÁK GERGELYNÉ.

Nagy Sándor-u. 4.

8320 hadiárváról gondoskodik Biharmegye.

A közigazgatási bizottság ülése.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt fél 10 órakor tartotta meg a havi rendes ülését *Malatinszky* Lajos főispán elnöklete alatt.

Az ülésen jelen voltak: Fráter Barnabás, Karácsonyi János, Keszthelyi Zoltán, Balogh János, Balogh Elemér, Verner Kálmán, Erős István, Németh István, Vasady Lajos, Kellner György, Kiss István, Varró Domokos, Gerlán Gábor, Baranyi András, Pallay Lajos.

Az alispán nemleges időszaki jelentése után az egyes előadók terjesztették elő a havi jelentéseiket, melyeket a bizottság egyhangulag tudomásul vett.

Ezután Verner Kálmán árvaszéki elnök terjesztette be évi jelentését. Szomorú statisztikát mutatott be a hadiárvárak létszámának állandó emelkedéséről. A hősi halált haltak száma 1426-ról 2460-ra emelkedett és az ezek után maradó kiskorúak száma 3314-ről 5727-re. Ezek voltak hivatalosan anyakönyvelve, de ezeken kívül gondoskodott az árvaszék más hadiárváról is, úgy hogy összesen 8320 hadiárva sorsát intézte.

A folyóúgyek letárgyalása után *Malatinszky* Lajos főispán kijelentette, hogy a hadikölcsönjegyzés érdekében kifejtett buzgó és eredményes tevékenységükért a megyei tanítói kar kitüntetése ügyében illetékes helyen előterjesztést fog tenni.

A Szabedegytem

tegnapi előadása újabb fényes bizonyítéka volt annak, hogy a művelt közönség az intézmény célját teljesen átértette és a vezetőség némes törekvéseit méltányolni tudja. Dr. *Személyi* Kálmán kir. kath. jogakadémiai tanár tartott mélyen járó előadást „A nő magánjogi helyzetéről.” A szépsikerű előadás vázlatát a következő volt:

A nők életsorsára általánosságban nagyobb jelentőségű magánjogi helyzetünk szabályozása, mint a közjogi érvényesülés.

A nők érdekeinek védelme a személyiségi jogok körében. A képmásra való jog gyakorlati esetekkel megvilágítva. A nő neve.

A feleség jogi helyzete. A férj családfői helyzete. A magyar jogban nincs férfi hatalom. A magyar jog a házastársak viszonyában egyenlőségre és viszonyosságra törekszik, a férj vezető szerepének megóvása mellett. A házasság anyagi terhei a férj vállaira nehezednek. A háztartás a nő önálló szerepköre.

Az atyai hatalommal szemben az anya joghelyzete a gyermekekkel szemben korlátozott. Az anya t. és t. gyámsága. Az anya a gyámságból kizárható. Az atyai hatalom elve át van törve a különálló feleség javára, akinek gondozása alá vannak adva a gyermekek.

Megtartandó-e a férj és atya vezető szerepe a háztartási és szülői viszonyban? A leánygyermek jogai. Van-e hozományadási kötelezettség?

A nő kizárása a gyámságból. A nagyszámú közönség élénk tetszése kísérte a kiváló professzor fejtegetéseit, mire dr. *Popovics* Miklós orvostudor, kir. kath. jogakad. m. tanár előadása következett „Közegészségügy, kultúra és népjólét címen, amelynek során mindenekelőtt a közegészségügy fejlődését és kulturviszonyokat ismertette az ó-kor népeinél, hinduknál, egyiptomiaknál, zsidóknál, görögöknél és rómaiak-

nál. Az előadás további kiemelkedő pontjai voltak: A népvándorlás befolyása a közegészségügyre a középkorban. A kereszténység befolyása a közegészségi állapotokra. A pápák és a főpapság küzdelme és áldozatközsége a közegészségügy terén. Európa közegészségügye a XVII. századtól kezdve. A közegészségügy törvénybe iktatása. Az újkori egészségügyi viszonyok (közigazgatási közegészségügy). A jelenkorban az egészségügy rohamos fejlődése. Anyag és erő egyesül a közös cél elérésére, erős ország és egészséges nép eszméje a modern államnak s hogy ez eszme megvalósuljon kórházak, iskolák, nővédek, gyermekvédők és javító intézetek egész sorozata létesül, nem feledkezvén meg arról sem, hogy a nagy tömegek ételmezése, lakása, munkahelyisége (gyár) az egészségügyi követelményeknek megfelelő legyen.

Az érdekes tárgyak taglalását a jövő szerdán folytatják és fejezik be.

A csökmői zsinagóga,

avagy:

templom vagy tyukól?

Weisz József, a csökmői samesz, magyarul metsző és előimádkozó fejelentette Grósz Ferencet és feleségét, hogy a zsinagóga hamis kulcsok segítségével bement s hat darab imakönyvet, tehát a vallási szertartásokhoz tartozó tárgyakat ellopott, ezenkívül Grósz répa- és krumplilopással gyanúsította Nagy Dániel.

Az ügyet tegnap tárgyalta a nagyváradi törvényszéknek Gyenge Béla tanácselnök vezetésével ítélkező tanácsa (Jaczkovics Gyula és Persz Ferenc bírák, Roskoványi Zoltán dr. jegyző.) A vádat Farkas István királyi ügyész képviselte, a védelmet Breuer Oszkár dr. látta el.

Grósz Ferenc és felesége, akik a zsinagóga helyiségeit tisztogatták, meglepő vallomást tettek. Azt vallották, hogy *Weisz* József nem volt pap, csak metsző, a községben nem volt hitközség, a zsinagóga nem volt tóra, a zsinagóga nem volt templom, mert abban tyukok tanyáztak, ezenkívül a helyiség tele volt ládákkal, ott voltak ágyak, székek, asztalok, a padokon a tyukok névjegyei bőségesen, ezenkívül moslékos dézsák a sarokban és néhány éjjeli. Kívül a templom mellé kötve bögtek a tehének, a talaj gödrös és trágyás volt s bent akkora volt a piszok, hogy az asszonyoknak, akik bementek, külön kendőt kellett kötni, hogy be ne mocskolják magukat. Ők nem loptak semmit.

Weisz József metsző: Miért lettek volna odabenn tyukok? S ha voltak, miért ne lettek volna? Azért a templom templom.

Hollmann Sándorné tanu: Miért tartottunk volna ott tyukokat? Schwartz Márton a tanu Nagyváradról, hogy ott tiszta volt minden.

Elnök: Persze, kitisztították, mikor Schwartz odament.

Breuer Oszkár dr. védő kérdése után

Klein Adolfot hallgatják ki.

— Akar vallani?

— Hogyne akarnék, ha már eljöttem ide.

— Van hitközség Csökmön?

— Volt. Most sakterünk sincs, 1913-ban feloszlott a hitközség, a thórá és a taleszt elvitték Grósz Zsigához, a tvilemet mindenki hazavitte. *Weisz* József sakter volt s raktárnak használta a templomot. Volt ott bent ferslóg, dézsa, hordó, krumpli, tyuk. Rettenetes piszok volt ott.

— *Weisz* azt mondja, hogy tiszta volt.

— Dehogyan volt. Hát még az asszonyok fürdője? Olyan volt, hogy nem mehetett bele az ember.

A többi tanu kihallgatása után a törvényszék március 9-re halasztotta el a tárgyalást, mert tanukkal kívánja igazoltatni, hogy volt-e Csökmön hitközség (minje) s ennek volt-e zsinagógája?

BIHARMEGYE rendkívüli közgyűlése.

Nyugdíjazások.

Néhány terminushoz kötött megyei ügy és a beérkezett nyugdíjkérvények elintézése céljából Biharmegye törvényhatósági bizottsága tegnap délelőtt 11 órakor rendkívüli közgyűlést tartott. A tárgysorozaton szereplő nyugdíjazások miatt a közgyűlés elég érdekesnek ígérkezett, azonban sem a közgyűlés sima és rövid lefolyása, sem a törvényhatósági bizottsági tagok aránylag kevés száma ezt az érdekességet nem igazolták.

A gyűlésen *Malatinszky* Lajos főispán elnöklete alatt jelen voltak: dr. Karácsonyi János, Fráter Barnabás, Keszthelyi Zoltán, Baranyi András, Balogh János, Balogh Elemér, Verner Kálmán, Szunyogh Sándor, Eröss István, dr. Gyöngyössi István, Fráter Kálmán, Udvarhelyi Béla, Beöthy Lajos, Biszterszky Iván, Gerlán Gábor, Bulzán János, dr. Poyrnár Ernő, Szegedy Lajos, Középpessy Kálmán, br. Podmaniczky Károly, Pallay Lajos, dr. Miskolczy Pál, Varró Domokos, Miskolczy Jenő, Gera Sándor, Eröss Zoltán, Fényes Zoltán, Nyisztor Alajos, Bartos Adorján, Jantsovits Jenő, Bay Sándor, Vasady Lajos, Szathmáry Király Andor, ifj. gróf Tisza István, Wertheimstein Alfréd stb.

Malatinszky főispán megnyitván a gyűlést, néhány szóval üdvözölte a megjelenteket. Egyhangulag elfogadták a bizottságok előterjesztéseit s *Fráter* alispán javaslatára a közfelvezetési alkalmazottak háborus segélye fejében 25 százalék pótlékot szavaztak meg. Ezután áttérnek a nyugdíjkérvények tárgyalására.

A közgyűlés dr. *Fássy* Lajos tiszti főügyészt 4704 korona nyugdíjjal, 840 korona lakbérrel, *Jezerniczky* Dénes berettyóújfalui főszolgabíró 5520 korona nyugdíjjal 920 korona lakbérrel.

Kovácsnay Marcell székelyhidi és Nagy Márton központi főszolgabíró 8000 korona nyugdíjjal és 1120 korona lakbérrel nyugdíjazta.

A közgyűlés ezután Jantsovits Jenő árvaszéki ülnököt és dr. Wertheimstein Henrik főszolgabíró a VII. fizetési fokozatba léptette elő.

A rendkívüli közgyűlés mintegy fél óra alatt is véget ért.

Girdán Tógyer rablóbandája

Körösbánlakáról a fürdők környékére jött.

A nagyváradi királyi törvényszék esküdt-bírósága előtt második napja folyik egy érdekes tárgyalás, amelynek vádlottja két 18-19 éves fiu, Szabó János és Ungur Mihály. Ezeket vette maga mellé Girdán Tógyer nevű szökött katona, aki a betyárvilág romantikájából, ponyvaregényekből táplálkozott. Körösbánlakán garázdálkodott, míg két társát elfogták, azután onnan Várad felé szökött. Most derült ki, hogy ugyanez a *Girdán Tógyer* szervezte a *Félix Püspök-lüddő* között dolgozó rablóbandát, már a

másodikat, s addig nyugtalanította a környéket betöréseivel, míg a csendőrök lelőttek. Ha így folytathatta volna, amint megkezdette, gyönyörű bűnügyi eset lett volna belőle.

A mai tárgyalást Szöllőssy Gyula esküdt-bírói elnök nyitotta meg s kihallgatta Schönberger Mihály koldust. A 83 éves öszszakálu öreg elmondotta, hogy fésűs volt a mestersége, de a szemét négyszer operálták s így kénytelen most a zsidókat fésülni, azaz koldulni. Leírta, hogyan ütötte le Szabó János, miután maguk közé hívták a fiuk s cigarettát adott nekik. A többiek rugták és kirabolták. „Ha egy lett volna, megbirkóztam volna vele, mondja a bátor öreg, de ahol három kutya van, ott a nyul meg van dögölve”. Ez a nyul ő volt.

Szabó János (közbeszól.)

Schönberger Mihály: Most a törvény előtt vagyunk, nem az erdőben.

Szabó János: Megesküszöm . . .

Tanu: Majd a rablók fognak esküdni.

A tanuk kihallgatása egész nap tartott. Sturc Jánosné egyedül volt a malomban, hallotta, hogy az egyik fiu mondta: Ha kinéz, vágjátok le és égessétek el. Ez a bandavezér volt.

Billa Tógyerné elmondotta, hogyan fogta el a rabiókat.

A vasutasok a vasuti lopásokról adtak felvilágosítást.

A tárgyalást ma folytatják.

A babaszínház Nagyváradon.

A baba-színpad konferenciájának távirata.

Pásztor Ferenc bankigazgató tegnap a következő sürgönyt kapta:

Pásztor Ferenc bácsi

Nagyvárad.

most hallom hogy február 10-én vasárnap a modern babaszínházzal együtt vendégszerepelni fogok nagyváradon tessék kérem Fedák Sári nénit is meghívni, hogy ő is ott legyen és tapsoljon nekem, hiszen ő az én kollegám

Szécsy Ferkó konferenc,
moziszinész a modern
baba színpad tagja.

A négy éves Szécsy Ferkó ugyanis állandóan konferál a Baba Színházban s egyuttal moziszinész is és ezen minőségben több ízben játszott együtt Fedák Sáival. Most legutoljára a Három hét és a Koldus gróf főszereplője is Szécsy Ferkó volt. A művész nő persze nagyon szereti kis pájtását, aminek természetes következménye, hogy Szécsy Ferkó komolyan szerelmes a művésznőbe. Ez a magyarázata annak, hogy a kis művész még a nagyváradai vendégszereplését se tudja elképzelni Fedák Sári tapsai nélkül.

A folyó hó 10-iki a Vigadó nagytermében megtartandó nagyváradai előadás iránt különben már eddig is úgy a megyéből, mint városunkból a legnagyobb érdeklődés mutatkozik, Napok óta folyton csilingel a telefon Pásztor Ferenc bankigazgatónál, a nagyváradai előadás forendezőjénél és a Hegedüs hirlapíródnál és uri családok a jegyek előjegyzését kérik. Ma már a jegyek is kaphatók a Hegedüs Hirlapíródnál, úgy a délutáni 3 órai, mint az esti 7 órai elő-

adásra. A rendezőség közli, hogy mindkét előadáson úgy gyermekeknek, mint felnőtteknek kitűnő műsorú előadás fog tartatni, tehát délutánra is a legjobb számokból van a műsor összeállítva. Dacára ezen előadás nagy költségeinek, mert 24 személy érkezik Budapestről, a Baba színpad vezetősége a jövedelem egy részét a nagyváradai hadiárvának acja, s ennél fogva már a jegyváltásnál a Hegedüs hirlapíródnál hirlapilag nyugtázandó felülfizetéseket készséggel elfogadnak.

HIREK

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király dr. Jonscu Gyula 37. gy. e. bel. tart. főhadnagyot a vaskoronarend 3. osztályával tüntette ki. Szabó László 101. gy. e. bel. tart. hadnagy a katonai érdemkereszt hadiékítményes 3. osztályával, Müller Lajos 37. gy. e. bel. tart. főhadnagy szintén a katonai érdemkereszt hadiékítményes 3. osztályával lett kitüntetve.

* **Postások előléptetése.** A hivatalos lap közli, hogy a király Pap István, Reich Miksa, dr. Szabó Gusztáv, Bondor Mihály, Igaz Károly és Berger Miksa postatávirdata tiszteket posta- és távirdata főfisztekké léptette elő.

* **A Népszövetség vig estélye.** A Kath. Népszövetség hushagyó kedden, e hó 12-én este 8 órakor vig estélyt rendez a Kath. Kőr Szent László termében. A pompás számokból egybeállított műsorra már most felhívjuk a közönség figyelmét. A programot később közöljük, s jelezni fogjuk, hogy mikor és hol lesznek jegyek előre válthatók.

* **Kongregációi élet.** Az Urak Mária-kongregációja ma este fél 7-kor tartja rendszeres összejövetelét a szokott helyen.

* **Az újságírók egyesülete választmányi ülést tart.** A nagyváradai újságírók egyesülete ma d. u. 4 órakor választmányi ülést tart az Emkében.

* **A Nőegylet mesedélutánja.** Február 15-én délután 3 órakor tartja meg mesedélutánját a Bihar megyei és Nagyváradai Nőegylet az Apolló moziban. A mesedélután nagy meglepetés lesz a gyermekeknek, mert a rendezőség mindent elkövet, hogy a legkiválóbb szereplőket megnyerje. A mesedélután előadói lesznek Sas Ede, a Szigligeti-Társaság címke, Hevesi Mariska, a Szigligeti-színház bájos művésznője és Bihar Ákos a nagy előadóművész, akik egy-egy gyönyörű gyermekmesét fognak elmondani a gyermekeknek. A mesék közötti szünetekben a váradai ur társaság leánykáiból, a legjobb táncosokból összeválogatott 12 tagú társaság fog egy gyönyörű táncbetétet eljátszani, amit Antalfy Margitka balettmesternő tanít be. Ezután mozielőadás lesz válogatott műsorról. A jegyek 3, 2 és 1 koronásak, válthatók özv. Nagy Ödönne urasszonytól d. e. 11 órától 1 óráig Rimanóczy-utca 4. szám alatt és az előadás napján délelőtt és délután az Apolló mozi pénztáránál.

* **Csomagokat lehet küldeni Belgrádba.** A cs. es kir. kiegészítési kerületi parancsnokság megkeresése folytán a Belgrádban állomásozó 37-es katonáknak való csomagok küldése ügyében közzétett hirdetmé-

nyem kiegészítéseképpen közlöm, hogy a csomagokon a címzett teljes nevén és rendfokozatán kívül azon alosztály (század stb) neve, illetőleg száma is láthatólag jelezve legyen, a melynél a címzett szolgál és még az is, hogy kézbesíthetlenség esetén visszaküldendő-e a csomag a feladónak, mert ha ez jelezve nincs, úgy a kézbesíthetetlen csomagok a többi katonák között lesznek szétosztva. Továbbá tudatom az érdekeltekkel, hogy a legelső szállítmány a 37-es katonáknak folyó hó 25-én indul s így a küldendő csomagokat folyó hó 20-ikáig a várba a 37-ik J. R. Bagage verwaltungnál kell beadni hétköznapokon 9—12 óra között. Nagyvárad, 1918 február hó 5. Eleméry Ferenc katonai tanácsnok.

* **Adomány a Koldusápoló részére.** Grócz Béla nagyprépost ismét nagy adománnyal segítette elő városunk egyik áldásos, csendben, de nagy eredménnyel dolgozó intézményének, a Koldusápoló intézetnek működését. Kétezer koronás alapítványt tett az intézet javára. A nemeslelkű adományért az intézet hálás köszönetét fejezte ki a nagylelkű adakozónak.

* **Temetés.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután az oly korán, élte ifjú korában elhalt kedves szép virágszál, Torszin Margitka temetése. A kedves gyermek temetésén megjelentek társnői a polgári leányiskola tanuló Rechten Bauer Zsófia vezetése alatt, ezenkívül megjelentek a bánatos szülők nagyszámu tisztelői és barátai. A temetési szertartást Gentz János esperes vezette. A beszentelés után a koszorukkal berített díszes koporsót feltették a hófehér díszhalottas kocsira és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra a fiatal leányka holttesteit. — A díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy figyelemmel és pontossággal rendezte.

* **Borbély iparosokhoz felhívás!** Tesületünk kötelékébe tartozó borbély és fodrász iparosok figyelmét felhívjuk, hogy a részükre kieszközölt szappan és alkohol szétosztás folyó hó 10-én, azaz vasárnap délután 2 órakor az Ipartestület menházában fog megtörténni, később jelentkezők jelentkezése figyelembe nem fog vétetni. Az elosztáshoz szükséges igazolvány az Ipartestület hivatalában esütörtök, péntek és szombati napokon hivatalos óra alatt okvetlenül megszerzendők, mert e nélkül az illetők igényei figyelembe vétetni nem fognak. Az Ipartestület Elnöksége.

* **Könnyű stráfkocsi 15—20 méter-mázsa teherbírásra azonnali megvételre keresztek a városi villamomü által.**

* **Teleky-utca 62. szám alatt egy nagy raktár vagy műhelynek szolgáló helyiség bérelhető.** Ugyanott a házmesternő felvilágosítást ad. Telefon 416.

Színház.

Heti műsor:

Csütörtök: Timár Liza.
Péntek: Vasgyáros.
Szombat délután: Tessék szellőztetni.
Szombat este: Zsuzsi kisasszony.
Vasárnap délután: Obsitos.
Vasárnap este: Ocskay brigadéros.

Tessék szellőztetni! A műsor egyik legvidámabb, legmulatságosabb bohózata: Tessék szellőztetni! szórakoztatja szombaton délután a közönséget abban a pompás szereposztásban, amely a Tessék szellőztetni! bemutatójának oly kiváló sikert biztosított.

Megalakult a 48-as alkotmánypárt.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) A 48-as alkotmánypárt ma tartotta alakuló ülését, amelyen megjelentek az összes pártvezérek.

Wekerle Sándor miniszterelnök szólalt fel, köszönetet mond az egybegyűlteknél bizalmukért és támogatásukért, amelyre nagy szükség van ebben a pillanatban, amikor a tettek mezejére kell lépni, hogy megvalósíthassák azt a nagy politikai átalakulást, amelynek a választójog az első láncszeme. Nem kíván programjának ismétlésébe bocsátkozni, csupán felsorolja annak főbb pontjait. Kéri, őrizték meg bizalmukat, egységüket vállalkozásukban.

Azután Szentiványi Árpád elfoglalta a korelnöki széket.

Megválasztották a párt elnökévé Andrassy Gyula grófot és Apponyi Albert grófot.

Ez utóbbi elhárította megválasztását, mivel a kormányban viselt hatalmát nem akarja összekapcsolni a párt elnökséggel.

Ardrassy Gyula gróf köszönetet mondott megválasztásáért.

Azután megválasztották a társelnököket és pedig Szentiványi Árpádot, gróf Zichy Aladárt és Székely Ferencet.

Zichy Aladár gróf elhárította megválasztását a fenti okokból. Helyette Simonyi Semadám Sándort választották meg társelnöknek.

Megválasztották továbbá az elnöktanácsot s kimondották, hogy a párt neve: „48-as alkotmánypárt”. A legközelebbi közgyűlésen az alapszabályokat szervezik meg és párhelyiségről gondoskodnak. Addig üléseiket az Apponyi-párt helyiségeiben tartják meg.

A minszki forradalmi csapatok utban Kiew felé.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról a távirati ügynökség táviratozza: A főhadiszállásról jelentik:

A minszki forradalmi hadsereg csapatai Kruppe helységeiből kivonultak, elfoglalták Zigin városát és utban vannak Kiew felé.

Konstantinovics Miklós nagyherceg halála.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Pétervárról táviratozzák: A „Posta” című lap jelentése szerint Konstantinovics Miklós nagyherceg Taskendben meghalt.

Az orosz kormány beszüntette a zsoldot.

Budapest, február 6. (Saját tudósítónktól.) Stockholmból jelentik: Az „Utro Rossi” szerint az orosz kormány beszüntette katonáinak a zsold fizetését.

Ma este Bródy Sándor kitűnő erkölcsrajza, a Timár Liza kerül színre, a cím-szerepben Hevessy Mariskával.

Vasgyáros legközelebb pénteken este tölti be a műsort. Ohnet pompás színműve, a melynek felújítását a közönség oly meleg érdeklődéssel fogadta ez alkalommal is, a repriz szereposztásában kerül színre.

Ocskay brigadéros. A színház műsorra tüste Herczeg Ferenc híres történelmi drámáját: Ocskay brigadéros, mely vasárnap este fog kivételes művészi gyönyörűséget szerezni a közönségnek.

Zsuzsi kisasszony. Már huzamosabb idő óta nem szerepelt a színház műsorán a Zsuzsi kisasszony című kitűnő operette, amely legközelebb vasárnap délután kerül színre és az operette-együttes jeleseinek, élén Vigh Mancinak és Tompa Bélának nyújt alkalmat zajos siker aratására.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság” február 3-iki számában szenzációs szépségű képeket talál az olvasó a Szépművészeti Múzeum antik képgyűjteményéről, a történelmi nevezetességű Rigómezőről s néhány igen érdekes képet az olasz harctérről. A kormány új tagjait arcképek mutatják be. Szépirodalmi olvasmányok: Szemere György regénye, Lenkei Henrik verse, Schöpflin Aladár színházi cikke, Szöllösi Zsigmond tárcája, Ben-

net pompás angol regénye. Egyéb közlemények: Szádeczky Lajos cikke a rigómezei csatákról s a rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 10 korona. — Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

net pompás angol regénye. Egyéb közlemények: Szádeczky Lajos cikke a rigómezei csatákról s a rendes heti rovatok. A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre 10 korona. — Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

HIRSCHFELD VILMA.

UJSÁGKIHORDÓNÓK

FELVÉTEKNEK

a „TISZÁNTÚL”
KIADÓHIVATALÁBAN.

Árjegyzék!

Porcellán mozsár, 8lőves	8
Majolika gyümölcs állvány	6
Majolika talca fogóval	8
Majolika csatortató díszes	8
Majolika gyümölcs készlet	8
Vizes készlet ezüstüvegből	8
Boros	8
Likör	8
Söröskészlet színes aranyozással	8
Boroskészlet színes	8
Vizeskészlet színes	8
Likörkészlet színes	8
Befőtteskészlet kristály fehé	8
Gyümölcs készlet kristály üvegből	8
Majolika fali ótártó színes	5
Majolika vizeskancsó színes	5
Konyér kosár színes üveggel	5
China ezüst cukortartó	5
China ezüst gyümölcs állvány	5
Majolika virágváza színes	5
Majolika virágfazék	5
Majolika dísz figura	5
Porcellán főzőlábos	5
Porcellán főzőfazék	5
Teáskészlet színes aranyozással	40
Kávéskészlet színes aranyozással	40
Feketes készlet színes aranyozással	30
Ebédőkészlet felszerelve, sz. aranyozással	120
Hidegfehérvágottas készlet, sz. aranyozással	20
Mosdókészlet színes fin. díszítéssel	30
Fali tükör színes aranyozott kerettel	25
Asztali lámpa teljesen felszerelve	25
Függő	25
Teás pohár China ezüst foglalásban	8
Teás csésze szin. finom aranyozással	8
Kávés	8
Köpöcsésze	8
Főzőlábos barna tűzálló füllel	8

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhabarendezésű cikkek, Képek, Ablak üvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben !!

KOMLOS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és díszművészet nagykereskedése.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő: Dr. KRÜSER ALADÁR. Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY.

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

P. i. 6315—3—1917.

Hirdetmény.

A Tüzifa Fogyasztási Szövetkezet nagyváradai cég kisajátítónak, Zichy Ödön gróf kisajátítást szenvedő, illetve Vámos Jakab bérlő ellen a váronkolyosi iparvasút céljaira szükséges ingatlanok ideiglenes kisajátítása iránt folytatott ügyében a kir. törvényszék a kártalanítási eljárást a révi 3. számú telekkönyvi betétben 2041. és 2046. hrszámok felvett gróf Zichy Ödön nevén álló ingatlanrészekre az 1881: XLI. t.-c. 43., 46., illetve 76. §§-ai alapján elrendelte s a tárgyalásra és becslésre határnapul Váronkolyos községhezához és onnan a helyszínére 1918. év február hó 11-ik napjának d. e. 10 óráját kitzte, amikor az esetleg ismeretlen helyen vagy távol levő érdekelteket ezen hirdetmény után azzal a figyelmeztetéssel idézi meg, hogy a tárgyalásról való elmaradásuk a kártalanítás feletti érdemleges határozat hozatalát nem gátolja.

Nagyváradon, 1918. évi január hó 21. napján.

Dr Nagy Béla s. k.,
kir. törv. bír.

A kiadmány hitelül:

Herczegh János,
segédhivatali tisztviselő.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11—53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója. — Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

MOCSÁRY SÁNDOR

TELEFON 1404.

ZÖLDFÁ-ÉPÜLET, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő,
bádogos, lakatos, műszerész
..... és bronzműves. ....

Írógép, gramofon, korékpár és National Cassa javító. Elektrotechnikai cikkek és 1/2 Wattos Wolfram szálás Tuoggram-égők állandóan raktáron.

Az új hadisegélyrendelet. Kinek jár felemelt segély? Ki kap visszamenőleg segélyt? Hogyan kell eljárni a segélyügyekben? Összeállította dr. Pongrácz Jenő. A most érvénybeléptetett új hadisegélyrendelet összes rendelkezéseit népszerű nyelven ismerteti a füzet. Minden hadbavonult családjának szüksége van ezeknek az új rendelkezéseknek ismeretére, mert hisz az új rendelet a bevonult családjának nagyobb tömegét sorozza be a segélyjogosultak közé. Így hadisegélyt kapnak most már a tisztek hozzátartozói is. A füzetet gyakorlati példák és különböző iratminták teszik különösen használhatóvá. A füzet ára 60 fillér és minden könyvkereskedésben kapható.

574—1917. végreh. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a margittai kir. járásbíróságnak 1917. évi Fl. 2233. számú végzése következtében Passzert Gyula ügyvéd által képviselt Christján László javára 30 K s jár. erejéig 1917. évi szept. hó 5-én fogantatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 3600 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák stb. nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a margittai kir. járásbíróság 1917. évi Pk. 3114/2. számú végzése folytán 30 kor. tőkekövetelés, ennek 1917. évi július hó 1. napjától járó 5% kamatai és eddig összesen 45 kor. 10 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig Füvesen leendő megtartására 1918. évi február hó 11-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitzetük és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Margitta, 1918. évi január hó 14. napján.

Jóny Lajos,
kir. bír. végrehajtó

Felső kereskedelmi és polgári iskolai
magánvizsgákra előkészít
felelősséggel a Donát-féle
ker. magántanfolyam.

1918. február 1-én kezdődik új ker. tanfolyam
hölgyek részére

gyors- és gépirásra, ker. számtanra,
könyvvitelre.

Beöthy Ödön-u. 30. Telefon 1000.

Képkerekezések

a legmodernebb kivitelben
minden formában és színben.

ABLAKÜVEGEZÉSEK

raktáromon lévő nagy üvegekészlet
miatt olcsó árban, gyorsan készü-
nek. Ovál keretek nagy raktára.

Modernképkerekezési vállalatnál
Rákóczi-ut 10. Nyílt üzlet, a
!! Széchényivel szemben. !!

ALABÁSTROM pipere szappan.

Legjobb és legfinomabb pipere szappan főleg azon körülménynek köszöni nagy közkedveltségét és jó hírnevét, hogy a legtisztább és legjobb anyagból készül s tartós és kellemes illattal használatban különös enyheség és dus fehér habja által tűnik ki, miért is a bőr tisztátalanságát eltávolítja s annak egyuttal szép üde kinézést és bársonyszerű simaságot kölcsönöz, éppen ezért a legelőkelőbb körökben is rendkívül elvan terjedve.

1 darab ára 7 korona.

Különféle igen finom pipereszappanok:

Ibolya, gyöngyvirág, rózsa, orgona, borax.

Nagy kerek angol szappanok.

Illatszerek kimérve és eredeti üvegekben.

!! KÖLNIVIZEK. !!

Parfüm Casetták karácsonyra és éjévre hölgyeknek legalkalmasabb és legszebb ajándék

kapható:

NÉMETH PÁL

„Arany-Kereszt” gyógyszerárában Nagyvárad

Szent László-tér, városháza mellett.

Vidéki rendeléseket azonnal küldök!

Meghívó.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság évi rendes közgyűlését

1918. évi február hó 17-én délelőtt 11 órakor saját üzleti helyiségében fogja megtartani, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívottnak.

TÁGYSOROZAT:

1. Igazgatósági jelentés a lefolyt üzletéről.
2. A felügyelő-bizottság jelentése.

3. Az 1917. évi zárszámadások előterjesztése.
4. Javaslat a tiszta nyereség felosztására nézve.
5. Határozat a lementvények iránt.
6. Kisorsolt választmányi tagok állásának betöltése.
7. Jelentés a nyugdíjalap állásáról.
8. Igazgatóság választása.
9. Egy felügyelő-bizottsági tagnak egy évre való választása.
10. Esetleges indítványok.

Nagyváradon, 1918. január hó 27-én.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 11. §-a szerint minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig legalább egy hó előtt saját nevére irt részvényét szelvényekkel együtt a takarékpénztár pénztáránál letenni.

A Polgári Takarékpénztár Részvénytársaság zárszámadása az 1917-ik évről.

TARTOZIK				Mérleg-számla.				KÖVETEL			
V A G Y O N				T E H E R							
	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.		
Pénzkészlet			42258	89	Részvénytőke			4000000			
Váltótárca			2750290	16	Alapok:						
Értékpapírok függő kamatokkal			2443206	56	Rendes tartalékalap*	155000					
Fedezett folyószámla adósok			2839574	37	Tiszti nyugdíjalap	93403	11	248403	11		
Jelzálog kölcsönök:					Betétek			3245468	98		
Törlesztéses kölcsönök	1011608	86			Hitelezők			483982	57		
Kamatos kölcsönök	650803	30	1662412	16	Visszeszámítolás			908208	74		
Előlegek értékpapírokra			21622	66	Átruházott jelzálog kölcsönök			1296705	40		
Intézeti ház			285000	—	Előre beszédett kamatok s különféle passzívák			94772	82		
Ingatlanok			277397	85	Fel nem vett osztalékok			2422			
Tiszti nyugdíjalap értékpapirjai			91107	80	Nyereség áthozat mult évről	2225	10				
Hátralékos törlesztő részletek (annuitások)			32501	49	Ez évi tiszta nyereség	313007	27	315232	37		
Átmeneti tételek s különféle activák			149824	05							
* Állampapírokban	1257423	—									
Záloglevelekben	641570	—									
Egyéb tőzsdén jegyzett papír	371679	35									
Bevezetés a Pénzügyi Központnál	13600	—									
Helyi értékek	109119	—									
Függő kamatok	4915	21									
			2443206	56							
A budapesti tőzsdén 1914 év július hó 25-én jegyzett pénzfolyam szerint.											
			10595195	99	* Ez idei hozzájárulással 215000 — korona			10595195	99		

TARTOZIK				Nyereség- és Veszteség-számla.				KÖVETEL			
V E S Z T E S É G				N Y E R E S É G							
	kor.	f.	kor.	f.		kor.	f.	kor.	f.		
Üzletköltség			28670	12	Kamat és egyéb jövedelmek			567845	36		
Tiszti fizetések			39127	42	Leírt követelésekből befolyt			45257	75		
Kamatok, betétek, visszszámítolás átruházott jelzálog kölcsönök után			227203	08	Jutalékok			19296	59		
Adók és illetékek			50363	14	Ingatlan jövedelmek			25971	33		
Nyereség áthozat a mult évről	2225	10			Nyereség áthozat a mult évről			2225	10		
Ez idei tiszta nyereség	313007	27	315232	37							
			660596	13				660596	13		

Nagyvárad, 1917. december hó 31-én.

Fleischacker Hugó
pénztárnok

Waldmann Ödön
cégvezető

A Z I G A Z G A T Ó S Á G:

Dr Kiss Döme
elnök

Incze Lajos

Schwartz Márton

Dr Weisz Márton

Stern Mózes

Varró Domokos

A F E L Ü G Y E L Ő - B I Z O T T S Á G:

Róz Simon

Székely Sándor

Szalai József